

Utcáról utcára: Európa rendszerszintű elembertelenedése

A szerző Adama Dieng az ENSZ-főtitkár népirtás megelőzésért felelős különleges tanácsadója

Európa azzal a nehézséggel áll szemben, hogy miként tudja elősegíteni és fenntartani a harmonikus együttélést állampolgárai és azok között, akik a határokat átlépve keresnek menedéket a kontinensen. A bevándorlók és a menekültek továbbra is próbára teszik az európai országok azon képességét, hogy mindenki számára biztosítsák az őket megillető alapvető jogokat és szabadságokat.

Ugyanakkor a Palermo és Budapest utcáin a bevándorlók és a menekültek sérelmére elkövetett fizikai és szóbeli támadások már nem tekinthetők elszigetelt eseteknek. Emberek ezen csoportjai továbbra is szenvednek a megaláztatástól és az emberi mivoltuktól való megfosztástól.

Mindeközben nem vált ki széles körben felháborodást vagy elítélést az sem, amikor a politikusok és a közvélemény egy része démonizálja a bevándorlókat.

Sőt, a politikusok inkább erősítik az ilyen támadásokat a szenteskedő és gyűlöletes retorikájukkal. Az ultranacionalista újjáéledés legitimálja a gyűlöletet, a rasszizmust és az erőszakot Európa-szerte.

Miközben a szélsőségesek „populizmusba” burkoltan lázító hangvételű nyelvezetet használnak politikai nyilatkozataikban, egyre gyakoribbá válnak a gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd. A gyűlölet-bűncselekmények pedig a tömeges jogsérelmet okozó bűntettek legegységesebb korai előjelének tekinthetők. Ezért nem hagyhatók szó nélkül.

A bevándorlók és a menekültek dehumanizációja, amit Európában sokfelé láthatunk, azt jelenti, hogy megfosztják őket emberi mivoltuktól, amely jogaik egyetemes védelmének alapját határozná meg. Az ultranacionalista vezetők azzal igazolják a támogatóik által elkövetett erőszakot, hogy a bevándorlókat a kultúrájukra és az identitásukra való veszélyforrásként jelenítik meg.

Amit egy ország észszerű, a „határok” védelmét előtérbe helyező szuverén politikájaként jelenítenek meg, amögött valójában a szándékosan elhallgatott rasszista és nacionalista értelmezések állnak. Igazából ezek a vezetők tagadják a problémát: szerintük rasszizmusuk csupán a kritikusaik „kitalációja”. A valóságban viszont ezek a támadások a rasszista erőszak megtestesülései.

Az új olasz kormány bevándorlóellenessége összekapcsolható a bevándorlók elleni erőszak, vagyis a lövöldözések, a kiskorúak elleni támadások és a gyilkosságok jelentős növekedésével.

Miután felhívás történt az Olaszországban élő romák népszámlálására, az újságok egy vezető kormánytisztviselőről szóló felvételt tettek közzé, amiben a bevándorlótól való utcáról utcára, szükség esetén akár erőszakkal történő „tömeges megtisztításra” hívott fel.

Németországban neonáci bandák bosszúvágyból bevándorlókat vadásztak le tavaly augusztusban egy tüntetés alatt Chemnitzben. A fő szélsőjobboldali párt egyik vezetője azzal érvelt a támadások mellett, hogy „amikor ilyen gyilkosság történik, akkor az a normális, ha az emberek odacsapnak”.

Az Egyesült Királyság volt külügyminiszterének kijelentése, amellyel a burkát viselő nőket postaládákhoz hasonlította, dokumentáltan felerősítette a muszlim nők ellen elkövetett olyan gyűlölet-bűncselekmények számát, amikor az elkövetők közvetlenül a miniszter szavait idézték.

A magyar miniszterelnök szintén közismerten folyamatosan erősíti az etnikai és a faji gyűlöletet. Az ENSZ Emberi Jogi Bizottság nemrég felhívta Magyarországot, hogy számolja fel a politikusok gyűlöletbeszédét a kisebbségek, beleértve a romák és a muszlimok ellen.

Ugyanakkor pozitív lépés, hogy az Európai Parlament döntése folyamán elindul Magyarország ellen a 7. cikk szerinti eljárás, vagyis annak megállapítása, hogy Magyarország megsérti-e az Európai Unió (EU) alapértékeit. Ez a szervezet történelmében a második ilyen alkalom, miután idén Lengyelország ellen már indult ugyanilyen eljárás.

Az ultranacionalista vezetők a látszólagos „keresztény értékeken” alapuló úgynevezett „illiberális demokráciát” népszerűsítik. Ugyanakkor nincs olyan vallás, amely politikai intoleranciát hirdetne a kisebbségek ellen. A vallási vezetőknek jelentős szerepet kell játszaniuk a diszkriminációra és az erőszakra való ösztönzés megelőzésében, ahogyan az megjelenik a hivatalom által készített vallási vezetőknek és szereplőknek szóló cselekvési tervben az olyan erőszakra való buzdítás megakadályozására, amely tömeges jogsérelmet okozó bűntettekhez vezethet.

Európában az ultranacionalista vezetők durva lejárató kampányokat vittek véghez a civil szervezetek ellen a bevándorlásellenes programjuk részeként. A nemzetközi menekültjogi kötelezettségeiket az államok folyamatosan elutasítják. Mélységesen nyugtalanítóak az alkotmányos reformokon és az igazságszolgáltatás függetlenségének elnyomására tett kísérleteken keresztüli támadások a jogállamiság ellen.

Ezek az események egy olyan tágabb politikai szándékot vetítenek előre, amely Európát visszarántaná a szélsőjobb irányába. A bevándorlók nyílt támadása, az emberi jogok és a demokratikus struktúrák gyengítésére tett erőfeszítésekkel párhuzamosan elősegítik a tekintélyelvű rendszer kialakulásának körülményeit.

Amikor az állam aktívan megkülönböztet egy kisebbséget, akkor valójában azt sugallja, hogy azt a csoportot másodrangú polgárokként kell kezelni. Továbbá hirdeti egy csoport magasabb rendűségét, előtérbe helyezve jogait és érdekeit a másik csoport kárára.

Olyan bátor vezetésre van szükségünk, amely fel tud lépni az olyan narratívával szemben, amely a bevándorlókra mutogat és nemzeti biztonsági fenyegetésnek állítja be őket. Mivel ez egy olyan hangulatot teremt, amelyben „önvédelemként” jogossá válnak a bevándorlók ellen elkövetett erőszakos cselekedetek.

Az európai államok kötelesek megvédeni lakosságukat és a migránsokat is a tömeges jogsérelmet okozó bűntettektől, továbbá felelősséggel tartoznak az ezen bűntettekre való uszítás megelőzéséért is.

Az EU Alapjogi Ügynöksége fontos szerepet játszik a gyűlölet-bűncselekmények monitorozásának fejlesztésében. A gyűlölet-bűncselekmények alakulását bemutató hiteles és aktuális adatok elősegítik a megfelelő reagálást.

Meg kell szüntetni a bevándorlók hibáztatását egy ország belső problémáíért. Ahhoz hogy teljesen felszámoljuk a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények hatásait, az európai demokráciáknak a probléma gyökereit, a rasszizmust és a megkülönböztetést kell kezelniük.

Az ártatlan emberek további sérelmének megelőzése érdekében szükségünk van egy rugalmas Európára, amely megvédi a civil társadalmat és a jogállamot, valamint kiáll az emberi jogok egyetemessége mellett.

A cikk megjelent a Népszavában 2018. 10. 12-én.